

Prenumerationspris 1/1 år Kr. 2:— 1/2 " " 1:—	Utgiven av Svenska Folkförbundet. Redaktör: Andreas Stahl, Riddaregatan 3, Reval.	Utlandet: 1/1 år Kr. 3:— 1/2 " " 1:50
---	--	---

Svenskhetsarbetets läge i Estland.

Ännu har icke klagoropet efter estlandssvenskarnas avlidne hövding tystnat, en omständighet som mer än tydligt visar, huru stor förlusten är. Redaktionen emottager dagligen ännu nekrologer, vilka naturligtvis icke alla kunna publiceras på grund av bristande utrymme.

Av allt att döma har säkert ett nytt skede inträtt i estlandssvenskarnas historia och därför kunde det vara av intresse för utomstående att få en inblick i, hurudan situationen för närvarande ter sig.

Svenskheten i Estland har blivit svårt skakad i fogarna och nu vilar ansvaret på de ledande dubbelt så tungt som förut. Nu stå vi inför en prövande uppgift och denna uppgift gäller ingenting mindre och ingenting mera än sammanhållningen. En följd av en dylik händelse vi nu upplevat är splittring på alla fronter. Splittringen har alltid funnits till men kanske inte gjort sig förut så starkt gällande som den nu kommer att göra. De oroligaste elementen ha förut på sätt och vis tillbakahållits av ett slags patriarkaliskt inflytande, men nu då detta delvis eller helt är borta, blir det svårt att sammanjämka olika meningar. Detta är ju icke någonting, som skulle vara typiskt för oss, utan är en företeelse, som man på andra håll för länge sedan vant sig vid.

Från nationell synpunkt kan knappast någon förändring inträda, men väl i politiskt och socialt hänseende. Politiserandet har i vår demokratiska tid vuxit till en

farsot, som även inom de trängsta kretsar utsår oeninghetens och splittringens ogräsfrön. Man må icke inbilla sig att aibofolket härutinnan skulle utgöra ett undantag, ehuru det är „efterblivet“ och verksamheten icke går med amerikansk fart.

Arbetet för det rent nationella visar tendens till avspänning. Men dock bedrivs det, om och mera i tysthet.

I det stora hela kan man dock hoppas det bästa, ty om också vissa depresionsperioder inträffa, arbetet dock igen skjuter ny fart och skall i sinom tid även bära den frukt, som ästundas.

Tiderna växla och nya arbetskrafter uppspira ur dem och dessa nya skola fortsätta det påbörjade arbetet med nit och ansvarskänsla.

—l.

Kontrollalarm för huvudstadens försvarare.

Natten till den 5 d:s anordnade försvarsministeriet kontrollalarm för både militären och skyddskåren i huvudstaden och Nömme.

På slaget 3.30 sattes den kraftiga alarmsiränen i funktion, och några ögonblick senare skyndade militäravdelningar, skyddskårister och polismanskap, till samlingspunkterna. Sedan började även kyrkklockorna ljuda jämte ängvisslor. Alarmgranater exploderade och mången trodde först, att verklig fara var å färde.

Alla viktigare punkter, såsom huvudpostkontoret, järnvägsstationen radiastationer m. fl. besattes inom några minuter. Gatutrafiken avspärrades och telefonförbindelsen avbröts, endast ministrarna

och utländska sändebud fingo telefonförbindelse, medan däremot andra om natten ringde upp telefoncentralerna för att få besked, om vad som passerade, men dessa förblevo stumma.

Sirènens kraftiga klagan räckte över en timme, och sömnen flydde för resten av natten. Med bävan lyssnade tusentals människor i sina hem till detta virrvar av ljud, som sammansmälte till en hjärtslitande symfoni.

Enligt tillsvidare givna utlåtanden, anses resultatet vara gott. 85—100% av skyddskåristerna infann sig till samlingspunkterna, och enligt general Laidoner vore en händelse i stil med 1 december 1924 fullkomligt utesluten.

„Kriget“ förlöpte dock icke heller utan offer av människoliv. När generalstabschefen jämte ett par andra stabsofficerare voro ute på en kontrollfärd, hejdades automobilerna av patrullerande soldater, som uppfordrade bilen att stanna. Då detta emellertid inte kunde ske tillräckligt hastigt, därför att marken var täckt av nyssfallen snö och bilen ännu gled framåt med påslagna bromsar, öppnade soldaterna eld, och en av de i bilen befintliga officerarna, major Ibrus träffades i huvudet av gevärskulan och sjönk dödligt sårad tillsammans. Även generalstabschefen gen. J. Törvan d sårades lätt av en skärva i vänstra tinningen. Skottet avlossades framifrån och kulan gick först genom bilens skyddsglas och deformerades förmodligen.

Enligt t. v. ingångna meddelanden torde en beklaglig olyckshändelse föreligga. Händelsen undersöktes av krigsfiskalen.

Svenska Odlingens Vänners styrelsemöte den 21 februari.

S. O. V:s styrelse samlades den 21 februari d. å. till styrelsesammanträde å Riddaregatan 3 i Reval.

Mötet öppnades och leddes av föreningens mångårige stödjepe-lare, hedersordföranden direktör O. Ingman, som med några ord erinrade deltagarna i mötet om vår hädangångne ordförande riksdagsmannen Hans Pöhls betydelse för vår verksamhet. De närvarande hedrade minnet av den döde stående.

Till ordförande i st. f. H. Pöhl valdes enhälligt f. d. sekreteraren och kassören folksekreterare N. Blees, till sekreterare skolföreståndaren A. Stahl och till kassör riksdagsmannen M. Westerbloom.

Mötet beslöt hålla föreningens årsmöte i Hapsal å hotell Petersburg söndagen den 16 mars kl. 11 f. m.

Eventuellt hålles samma dag kl. 9 f. m. svensk gudstjänst i Hapsals kyrka av kyrkoherde Nilsson från Vormsö.

Några tankar över Estlands lantbruk.

Den kris, under vilken det estniska lantbruket lider, framkallar rop på höga skyddstullar. En främling, som blir bekant med lantbruket här i landet, får emellertid ovillkorligen den uppfattningen, att hjälpen huvudsakligen måste sökas på annat håll: stegring av produktionen, modernisering och omläggning av det sociala och kulturella livet på landsbygden.

Småbruket kan blott bliva effektivt genom Kooperation, samarbete. Innan byalagen komma därhän att de samfällt bruka sina åkrar med moderna, motordrivna redskap måste splittringen i småbruk alltid ställa sig ogynnsammare än storbruket. Utan elektrisk kraft för lyse och drift kan en ensam man ej hinna med allt. Vattenpumping med motorer till kök, ladugård, trädgård betyder en oerhörd lättnad.

En stark inköps- och försäljnings Kooperation ger bonden bättre pris för hans varor och sänker prisen i staden. Bättre utsäde, bättre och modernare brukningsmetoder ge bättre avkastning. Mjölproduktionen blir ej verkligt

lönande, innan byalaget själft säljer sin mjölk i staden och kooperativt driver mejerirörelse.

Trädgårdskötseln står här mycket efter. Trädgårdens produkter betyda ett billigt och närande tillskott i befolkningens torftiga liv. Trädgårdsprodukter, kooperativt sålda i närmaste stad giva god inkomst. Varför skulle ej byalagen kunna hålla egna salustånd eller bodar i staden? man kunde där försälja sin mjölk, sina trädgårdsprodukter, sina ägg, höns, kött m. m. En billig lastbil skulle ge byalaget möjlighet att hastigt föra sina produkter till marknaden. Automobilerna skulle dessutom kunna ombestyras allehanda transporter och bli en god affär.

Det går inte längre att bara säga: „Det lönar sig ej hos oss.“ Andra länder ha börjat lika smått och det har lönat sig. Staten kan ej i alla saker ta första steget. Det enskilda initiativet måste bli mycket starkare och vaknare än hittills. Där god vilja finnes och sammanhållning, där finnes också den nödvändiga hjälpen. Utlandet lämnar hellre lån och kredit åt ett folk, som är vaket och initiativrikt än åt ett folk, som bara sitter och väntar och tycker att det är bra som det är, därför att det alltid varit så. Det svenska folket är ett av föregångsfolken på småbrukets område. Estlandssvenskarna bevisa bäst sin svenskhet genom att här taga efter och gå i spetsen.

Ett viktigt önskemål för Estland är att från var socken en intelligent bonde finge deltaga i en studieresa till Skandinavien eller Finland för att se, vad man där tagit itu med. Denne bör sedermera få hjälp att på sin gård genomföra vad han sett, och hans ställe skall bli den mönsterfarm, dit man går för att lära.

I alla länder har man klagat över „tråkigheten på landsbygden.“ Det är svårt att få betald hjälp till landet. Folk går hellre till staden, där det på fritid finnes förströelse. Skulle det inte vara trevligt att som i Sverige i var by ha sin „kino“ en gång i veckan, sina goda vandrande folkbibliotek? Radion gör mycket till att låta landsbygdens folk komma i beröring med yttervärlden. För Estlandssvenskarna kan den bli ett gott medel att få höra hur svenska talas i Sverige. Om denna tidning kunde få ett kraftigt under-

stöd så kunde den ge mera och intressantare saker att läsa.

Estlandssvenskarna är en seg stam, men de ha levat så avskilda, att tiden gått dem förbi. Nu måste de visa, att det att vara svensk betyder något mer än att bara tala svenska. Svensken är utan gensaga på många områden en föregångsman i världen. Dit böra också Estlandssvenskarna sträva. Särskilt i ett land med nationella minoriteter borde dessa manas att genom energisk tävlan på det kulturellt-sociala området sätta sig i respekt hos huvudfolket.

Carl Mothander.

Svenska Odlingens Vänners årsmöte hålles i Hapsal å hotell Petersburg söndagen den 16 mars kl. 11 f. m.

Föreningens medlemmar uppmanas att infinna sig till mötet.

Eventuellt svensk gudstjänst i Hapsals kyrka av kyrkoherde Nilsson samma dag kl. 9 f. m.

Styrelsen.

Från Hapsal till Vormsö.

(På begäran infört)

Den hyllning, som i Reval kom Estlandssvenskarnas hädangångne hövding till del har betecknats som furstlig. Sedan huvudstaden och dess folk givit sin hedersbevisning skulle lektor Pöhl återvända till svenskbygden för att vila i den jord och bland det folk för vilket han kämpat.

Den 27 januari samlades en gripen ungdomsskara runt den järnvägsvagn på Hapsals bangård i vilken stoftet efter aibofolkets störste son fanns. Det var Birkasungdomen, som med sin hyllning ej ville ta tid från andra ceremonier. Man ville blott hålla vakt runt sin skolas skapare, medan han väntade på alla dem, som skulle ledsaga honom.

Efter någon tid anlände lektor Pöhls familj. Birkasfolket hälsade den med att sjunga psalmen "Befall i Herrens händer din möda och din väg." Den psalmen innehåller ju ungefär samma tankar som lektor Pöhls ur ordspråksboken 16:3 hämtade motto.

Folk från när och fjärran strömmade till, och man gjorde sig redo att gå. Vagnen öppnades, en frisk blomsterdoft trängde ut. Sedan den stora mängden kran-

sar tagits ut; kom det ögonblick, då svenskfolket måste tro det man ej ville tro. Det var verklig- het. Den, som hade oss så kär och förutan vilken livet synes oss så tungt ja knappast värt att leva ligger därinne i kistan.

Buren på sitt sörjande folks axlar färdades den vid tunga bör- dor vane svensken för sista gån- gen genom Hapsals gator till gamla hamnen. Från samma plats, där kistan nu lämnade Estlands fastland gjorde väl en gång för länge sedan den unge nuckösven- sken Hans Pöhl sitt första inträ- de i den värld, som låg utanför hembygden, för vilken han aldrig under sitt gagnrika liv upphört att verka.

Medan människoskaran sjunger "Vår Gud är oss en väldig borg," lyftes kistan ombord på en vän- tande båt. De närmaste taga plats i samma som kistan. Två andra båtar rymma det övriga följet. Vädret är stilla. Man måste tro, att även här ligger en hyll- ning åt den ödmjuka gudstjäna- ren, som gör sin sista resa härnere.

På Vormsö strand mötte en månghövdad människoskara. O. beskrivligt gripande var tavlan- Jag mäktar ej beskriva den, men måste dock försöka. 1000 till 1500 män och kvinnor, de se- nare i sina värdiga och vackra nationaldräkter mottogo med sång kistan. Man hade en känsla av att till tid och rum vara för- flyttad.

Furstlig kallades hyllningen i Reval. Om hyllningen på Ormsö tvekar jag ej att använda epite- tet konungslig.

Svenskar från Nuckö, Vormsö, Reval och Sverige turades om att bära. Alla ville någon stund få känna högtiden, som var före- nad med att göra denna tjänst. Det var som väntade man att kraft från den döde skulle över- föras på dem som kommo i till- fälle att röra vid hans bår. En vormsöman, som såg rikssvenskar deltaga som bärare, utbrister: „Rikssvenskarna och vi ha burit bördor tillsammans förr.“ Kära stamfränder på Estlands kust och öar. Ni ha fått känna tyngre bördor än rikssvenskarna: Giv Gud att svaga och starka skuld- ror tillsammans orka bära den börd, som förut bars av en man, men som vi nu fått i arv. Hela vägen, från Sviby till kyrkan, 6 km. bars kistan.

Efter kistan följde de sörjande, dels gående, dels åkande, ty ej mindre än 26 hästar hade av vormsöfolket ställts till förfogande. Vägen rymde ej alla som ville följa, utan på sidorna om vägen var det fanns ett stycke mark framkomlig till fots trängde sig folkskarorna. På stigar och vägar kommo allt fler. Det var inget liktåg, det var ett böljande män- niskohav vars medelpunkt ut- gjordes av kistan, som sakta vaggande fördes fram.

En mängd större och mindre flaggor på halv stång vajade ut- med den hela sträckan granris- strödda vägen.

Ormsö kyrkoklekor bragte sitt avsked när liktåget gick in på kyrkogården. Sedan graven igen- fyllts, talade regeringens re- presentant, en representant för Viks kretsstyrelse, prästen i Revals svenska församling, samt Ormsö och Nuckö församlings- präster, och hrr. Gärdström, Vik- ström, Hörnström.

Alla de kransar, som lagts ned vid jordfästningen i Reval och sedan följt kistan, nedlades nu på gravkullen. Texten till kran- sarna upplästes av herr Mathias Westerblom.

De många dyrbara kranserna från Reval gävo svenskbygden aning om den yttre storslagen- het varmed vår hövding hyllats. Jag har emellertid en stark känsla av att vår varmhjärtade, modige svenske vikingaättling kände minst lika stor glädje över en del andra kransar, som ej buro den yttre stäten, men som föreföllo mig allra vackrast. Då och då under tal och psalm- sång såg jag nämligen en vorm- söbo tyst tränga sig fram genom folkhopen och stilla utan att yttra ett ord, men helt visst med varma förböner, lägga ned en krans. Hård såsom sten måste den vara, som ej härvid kände sig gripen. En äldre vormsökvinnna minns jag särskilt, som lade ner en krans av tallris omlindad med papper i svenska färger. Kanske hade hon något särskilt att tacka för. Kanske hade hon något — och vem av oss vid Hans Pöhls grav hade inte det — spörsmål, som nu ingen på jorden kunde hjälpa henne tillrätta med.

Bygdens större man låg på den fridfulla Vormsö kyrkogård. Närmast graven stå hans familje- medlemmar som hårdast och

närmast drabbats av sorgen. Den som fått se en skynt av det pöhlska hemmet, vet hur tung förlusten måste kännas och vilka ännu heliga band som slitits. De ha ej klagat över att i livet oupphörligt behöva avstå maken och fadern, när plikten kallade honom bort från hemmet. När han som en storslagen man i kampen för sitt folk och för det sanna rätta och ädla, givit sina sista krafter klaga de ej heller utan stå i ringen närmast graven såsom tröstare för det sörjande folk som i oräknelig skara om- sluter den och å sin sida ej med ord men med blickar på vilka man ej misstar sig lovar att vara stöd för den som blivit utan hus- far på samma gång svenskbyg- den förlorat sin föregångsman.

Nils Danell.

Föreningen Framåt's redo- visning för år 1929.

Inkomster:	
Saldo från 1928	Kr. 260:96
Medlemsavgifter	„ 17:50
Renvinst från teafton	„ 38:52
Lotteri	„ 125:—
	<u>Kr. 441:98</u>

Utgifter:	
Till ålderdomshem- mets fond	Kr. 60:—
Insatt på bank (löpande räkn.)	„ 100:—
Till handarbeten	„ 30:03
Påskgåvor åt de fattiga	„ 67:25
Pingståvor	„ 53:—
Julgåvor	„ 68:26
Blommor	„ 14 70
Saldo till 1930	„ 48:74
	<u>Kr. 441:98</u>

Innevarande vinter skänker statsverket en vacker summa på 200.000 kr., vilken summa annars isbrytarna skulle gjort av med. Nu dåsa dessa vid kajen och låta vin- tern sköta sig själv. Man har på vederbörande håll redan beslutat efter två veckors uppsägningstid entlediga vinterbesättningarna på isbrytarna.

Ny ordning inom Riksför- samlingen.

På presidentens i riksförsamlin- gen initiativ har utarbetats för- slag till ny ordning i riksförsam- lingen.

Det nya förslaget upptar några nyttiga bruk, som finnas i Västeu- ropeiska parlament. Dessutom

avser förslaget förenkling av förhandlingarna och rationalisering av yttrandefriheten. Därtill ännu utvidgning av presidietts maktbefogenhet

I politiska kretsar menar man, att förslaget till den nya ordningen ännu före sommarferierna borde träda i kraft.

För någon tid sedan hade ungdomsavdelningen „Enighet“ andordnat teafon å Svenska skolan härstädes, varvid skrifts. C.

Mothander refererade Knut Hagbergs bok „Av Vasarnas ätt.“ Ref. framhöll därvid nya, synnerligen värdefulla synpunkter och hela föredraget var ett sant nöje att åhöra och åhörarna kunde därigenom betydligt komplettera sin kunskap om vasakonungarna.— Vi hoppas, att det icke var sista gången hr. Mothander undfagna oss med föredrag av dylik art.

Rättelse.

I senaste nummer av „Kustbon“ hade insmugit sig ett mycket beklagligt fel. I ett meddelande om en teafon som skulle äga rum på fastlagstisdagen hade namnen på två föreningar förväxlats, så att det i st. f. „Enighet“ stod „Framåt“

I och med rättelse av felet, välgar red. hoppas på välvilligt överseende av vederbörande. Red.

Stadshotellet i
LINDESBERG
REKOMMENDERAS

Tandläkare

Laboratorium för tillverkning av artificiella tänder.

V. Beltschikov

Reval, Harju tän. № 26—4.
Emottagning kl. 10—1 och 4—7.

Vid besök i Norrtälje rekommenderas
Stadshotellet

Innehavare Direktör B. O. Lagermark
Musik under sommarmånaderna.

STORA HOTELET, Linköping.

Innehavare Fru JENNY KLINGBOM.
Post-telegram- & telefonadress: Stora Hotellet Linköping. Intern. hotellcode. 38 rum med 50 bäddar. PRISER: Enkelrum från 5.— kr. Dubbelm fr. 10.— kr. Lunch fr. 2:50 kr. Middagar ru.3.— kr. Supé fr. 3.— kr. Sprit — Vin — Öl.

Stadshotellet E S L Ö V.

Fullständig spritservering.
Förstklassigt kök.
Ny ägare L. Pehrsson.

Mc CORMICK-DEERING INTERNATIONAL

LANTBRUKSMASKINER
BRUKET BÄST - I LÄNGDEN BILLIGAST
BEGÄR KATALOGER!

ARTIFEROLAGET
INTERNATIONAL HARVESTER Co.
NORRKÖPING - MALMÖ

RESTAURANT DAMBERG
MATSALEN I TR. STOCKHOLM. REKOMMENDERAS

Beställningar av bord N. 12911. N. 6285.

STADSHOTELLET
MOTALA

rekommenderas. 1:sta klass restaurant och festvåning. Bekväma och trevliga resanderum. Telefon: Namnanrop. (1778)

SVENSKA BOMULLSFLAGGOR
till utlandet direkt från fabriken. Inom Sverige genom handlande i branschen.

Gefle Manufaktur A.-B. STRÖMSBÖ

Vildskinn Räv, Utter, Mård, Hermelin, Ekorre, Hare och Kanin uppköpas till allra högsta pris. Vi betala högsta priser, då skinnen huvudsakligen äro för egen fabrikation. Prislista sändes mot porto.

FOUGSTEDTS PÄLSVARUFABRIK Malmö 4.

„Besök Borås“

HÔTEL ATLANTIC

Stockholms modernaste, tystaste och komfortablaste hotell.

Fullständiga toalettrum med bad till varje rum och dubletter.

Förstklassig Restaurant.

Moderata priser.

Dans måndag och fredag.

Kamrestauranten Motala

Belägen vid hamnen.

Fullständig servering. Gott bord.

Billiga priser.

Byggnadsingeniör

ERIK BREMMER

V. Hamngatan 9 — GÖTEBORG.

Telefoner: 19215, 39215.

Utför alla slags byggnadsarbeten

De Förenade Spetsfabrikernas Försäljningslokal

Tej. 771-08 Grevtvegatan 13

(Hörn-butiken) NORR 19203

Specialafär för spetsar och Broderier. — Rikt urval av Vadstenaspetsar. Motiv och Kragar. Beställningar å linneutstyrslar. Order till landsorten expedieras omgående.

SHELL

BENSIN OCH SMÖRJOLJOR

använder varje ekonomisk motorman
SVENSK-ENGELSKA MINERALOLJE A.-B

EGONLINEN uppehåller regelbunden trafik Göteborg med alla mellanliggande svenska hamnar till KARLSKRONA—DANZIG—LIBAU—RIGA—REVAL—HÄLSINGFORS.

Skandinaviska Kreditaktiebolaget

Göteborg

Stockholm

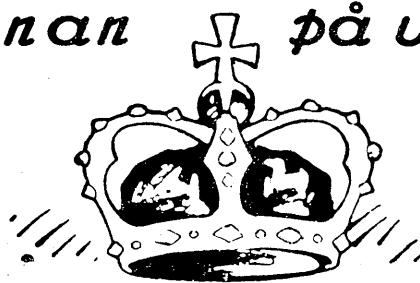
Malmö

Avdelningskontor över hela landet. Egna fonder Kr. 182.000.000. Telegrafadress Kreditbolaget.

MILITÄR EKIPERINGS A.-B. (MEA)

Hamngatan 3A **STOCKHOLM** Norrmalmstorg
Rekommenderar sina förstklassiga färdiga HERRKLÄDER, HERR- & DAMSKRÄDDERI.
Uniforms- och Sportartiklar för segling, ritt, automobilsport etc. etc.

Kronan på verket

är K. F:s smörblandade margarin, som innehåller minst 20 procent runmärkt mejerismör, vilket finnes anmärkt på varje paket.

Den Gyllene Freden

Vid Järntorget, Stockholm

Riks 80 29.

Kinna.

Fredriksson & Abrahamsson, Kinna

Tillverkare och försäljare:

GARDINER, BOMULLS-, YLLE- & LINNEVÄVNADER samt YLLETRIKA

Jönköpings stads och läns sparbank

Stiftad 1831.

Huvudkontor i JÖNKÖPING. Avdelningskontor Jönköping, Huskvarna, Norrahammar, Smålands Taberg.

„Besök Katrineholm“

Restaurant Runan

Sundsvalls populäraste restaurant.

HEMTREVLIG FESTVÅNING

Förträfflig mat. Billigaste priser

Bierstugan i

Spångbacken, Norrköping.

Rekommenderar sina väl tempererade maltdrycker.

CARL FREDRIKS BIERSTUGA

Hantverkaregatan 17.

NORRKÖPING

REKOMMENDERAS.

Reserverad annonsplats